

అందరం ఉద్యమిద్దాం.. దేశాన్ని విముక్తం చేద్దాం

రెండో ప్రపంచ యుద్ధం(1939-1945)

హిట్లర్ నేతృత్వంలోని నాజీ పార్టీ ప్రపంచమంతటినీ తన ఆధీనంలోకి తెచ్చుకోవాలని జర్మనీ, బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, రష్యా దేశాలపై యుద్ధం ప్రకటించింది.

- మిత్రకూటమి : ఇంగ్లండ్, ఫ్రాన్స్, రష్యా వీటికి తోడు అమెరికా చేరింది. జర్మనీకి జపాన్, ఇటలీ దేశాలు మద్దతు ఇచ్చాయి.
- మానవ చరిత్రలోనే అతి దారుణమైన రెండో ప్రపంచ యుద్ధం 1939లో ప్రారంభమై 1945లో రష్యా సైన్యాలు బెర్లిన్ ను ఆక్రమించుకోవడంతో చివరి దశకు వచ్చింది.
- 1945లో అమెరికా జపాన్ లోని హిరోషిమా, నాగసాకి నగరాలపై అణుబాంబులు వేయడంతో రెండో ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసింది.
- 2వ ప్రపంచ యుద్ధ సమయంలో బ్రిటన్ ప్రధానమంత్రి - విన్స్టన్ చర్చిల్
- భారతదేశ ప్రజలను, సంపదను 2వ ప్రపంచ యుద్ధానికి ఉపయోగించుకోవాలని బ్రిటన్ అనుకుంది.
- యుద్ధంలో మద్దతుకు బదులుగా భారతదేశానికి స్వయం పాలనా అధికారాన్ని ఇవ్వాలని కాంగ్రెస్ కోరింది.

క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం(1942)

- 1942 ఆగస్టు 8న బొంబాయిలో జరిగిన ఐ.ఎన్.సి సమావేశంలో "భారతదేశంలో బ్రిటిష్ పాలన వెంటనే అంతం కావాలని" తీర్మానించారు.
- క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం తర్వాత బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా మహాత్మాగాంధీ క్విట్ ఇండియా ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు.
- గాంధీ ప్రారంభించిన మూడో ఉద్యమం - క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం
- 'క్విట్ ఇండియా' తీర్మానం చేసిన తర్వాత దేశ ప్రజలను ఉద్దేశించి గాంధీజీ

విలువైన సందేశమిచ్చాడు.

- గాంధీజీ ఉపన్యాసం : ఈ క్షణం నుంచి ప్రతి ఒక్కరు తమను తాము స్వతంత్రులుగా పరిగణించాలి.
- స్వతంత్రులైనట్లు వ్యవహరించాలి. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం తప్పింది మరి దేశానికి నేను సిద్ధంగా లేను. అందరం ఉద్యమించి భారత దేశాన్ని విముక్తం చేద్దాం లేదా ఆ ప్రయత్నంలో చనిపోదాం అని పిలుపునిచ్చారు.
- 1942, ఆగస్టు 9న గాంధీ, పటేల్, నెహ్రూ, మాలానా ఆజాద్, ఆచార్య కృపలాని, రాజేంద్ర ప్రసాద్ వంటి నాయకులు అరెస్ట్ అయ్యారు.
- రహస్య ఉద్యమంలో కాంగ్రెస్ లోని జయప్రకాష్ నారాయణ్ వంటి సోషలిస్ట్ సభ్యులు చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. నాయకులు లేని ఆ ఉద్యమం హింసాత్మకంగా మారింది.

- దేశవ్యాప్తంగా హర్షాశ్రులు, సమ్మెలు, ప్రదర్శనల రూపంలో ప్రజలు తమ నిరసనను వ్యక్తం చేశారు. శ్రామిక వర్గం కర్మాగారాలను బహిష్కరించింది.
- పోలీసు స్టేషన్లు, పోస్టాఫీసులు, రైల్వే స్టేషన్లు వంటి ప్రభుత్వ ఆస్తులపై విద్యార్థులు దాడులు చేశారు.
- టిలిగ్రాఫ్, టెలిఫోన్ లైన్లను కోసేశారు. రైల్వే పట్టాలను తొలగించారు.
- ప్రభుత్వ కార్యాలయాలు, వాహనాలు, సైనిక వాహనాలు, రైల్వే బోగీలను తగ్గలబెట్టారు. ఈ సమయంలో మద్రాసు, బొంబాయి, తీవ్రంగా ప్రభావితమయ్యాయి.
- ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, ఆరిస్సా, పశ్చిమబెంగాల్, మహారాష్ట్ర, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో బ్రిటిష్ అధికారం కనపడకుండా పోయింది.

- పశ్చిమంలో సతారా, తూర్పులో మేదినిపూర్ వంటి పలు జిల్లాల్లో స్వతంత్ర ప్రభుత్వాలను ప్రకటించారు.
- 1942 - 44 మధ్యకాలంలో మహారాష్ట్రలోని మిడ్నాపూర్ ప్రజలు "సమాంతర ప్రభుత్వాన్ని" నెలకొల్పారు. ఈ ఉద్యమం ఫలితంగా 10 లక్షల పౌండ్ల విలువైన ఆస్తులు ధ్వంసం అయ్యాయి.
- 30 మంది పోలీసులు 10 మంది సైనికులు మరణించారు.
- 1943 నాటికి 90,000 మందికి పైగా జైలు పాలయ్యారు.
- పోలీసుల కాల్యుల్లో 1000 మందికి పైగా చనిపోయారు.
- అనేక ప్రాంతాల్లో విమానాల నుంచి ప్రజలపై మెషిన్ గన్నులతో కాల్పులు జరుపమని ఆదేశాలు ఇచ్చారు.

సుభాష్ చంద్రబోస్ ఐఎన్ఎ

- సుభాష్ చంద్రబోస్ స్వరాజ్య ఉద్యమకారుడు. విప్లవ వాద జాతీయవాది.
- బ్రిటన్ ఎదుర్కొంటున్న కష్ట సమయాన్ని సుభాష్ చంద్రబోస్ మంచి అవకాశంగా భావించి భారత స్వాతంత్ర్యం అత్యంత ప్రాధాన్యత గల అంశమని, బ్రిటిష్ పాలకులను తరిమి వెయ్యడానికి జపాన్ వాళ్ల సహాయం తీసుకోవాలని అతడు భావించాడు.
- ఈ విషయంలో బోసుతో గాంధీజీ ఏకీభవించలేదు.
- జపనీయులు భారతదేశానికి విముక్తి దాతలు కాలేరని గాంధీజీ భావించాడు.
- సుభాష్ చంద్రబోస్ రహస్యంగా జర్మనీకి అక్కడి నుంచి జపాన్ కు వెళ్లి 1942లో రాస్ బిహారిబోస్ సహకారంతో బర్మా, మలయా, దేశాల్లో బ్రిటిష్ ను జపాన్ ఓడించినపుడు బందీలుగా తీసుకున్న బ్రిటిష్ సైన్యంలోని వాళ్లతో "భారతీయ జాతీయ సైన్యం" (INA)ను స్థాపించాడు.
- ఐఎన్ఎ లో 60,000 మంది సైనికులు ఉన్నారు. ఐఎన్ఎలోకు జపాన్ సహాయం లభించింది.
- 1943, అక్టోబర్ 21న సుభాష్ చంద్రబోస్ సింగపూర్ లో స్వతంత్ర భారత (అజాద్ హింద్) తాత్కాలిక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసింది.
- 1944 మార్చి 18న "ఫలో డిల్లీ" నినాదంతో ఐఎన్ఎ బర్మా సరిహద్దులు దాటి భారతంలో ప్రవేశించింది.
- 1944 మార్చిలోనే ఐఎన్ఎ కోహిమాలో భారత జెండాను ఎగురవేశారు.
- 1944-1945 శీతాకాలంలో బ్రిటిష్ ప్రతిఘటనకు దిగడం, రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో అంతిమంగా జపాన్ ఓడిపోవడంతో ఐఎన్ఎ తప్పకూలింది.
- బ్యాంకాక్ నుంచి బోస్ క్యూకు 1945, ఆగస్టు 29న విమాన ప్రయాణం చేస్తుండగా జరిగిన ప్రమాదంలో బోస్ చనిపోయాడని చెబుతారు.

విప్లవవాద సంస్థల యుగం

- 1940 తరువాత ఈ సంఘాల కార్యకలాపాలు పాలు ఊపందుకున్నాయి. కమ్యూనిస్టు పార్టీ కార్మిక సంఘాలు మహిళా సంఘాలు కిసాన్ సభ దళిత సంఘాలు
- ఈ సంఘాలు నిర్వహించిన కార్యక్రమాలు :
  - వడ్డీ వ్యాపార సంస్థలు, కార్మిక సంఘాలు, భూస్వాములు, బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమాలు చేశారు.
  - స్వతంత్ర భారతంలో అణగారిన వర్గాల ప్రయోజనాలకు సరైన చోటు కల్పించాలని, వాళ్ల కష్టాలు అంతం కావాలని సమాన హక్కులు, అవకాశాలు కల్పించాలని కోరుకున్నారు.
  - బ్రిటిష్ పాలకులు అంతిమంగా దేశం వదిలి వెళ్లడానికి సహకరించింది.
  - తూర్పు భారతదేశంలోని సంఘ బహిష్కృతులు, కార్మికులు ఉద్యమంలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు.
- 1940ల్లో జరిగిన ఉద్యమాల్లో క్రియాశీలకంగా వ్యవహరించిన వారు
  - మలబారులోని కౌలు రైతులు తెలంగాణలోని కౌలు రైతులు తెలంగాణలోని వెట్టి కులాల పరాధీన సాగుదారులు
  - అఖిల భారత కిసాన్ సభ, అఖిల భారత ప్రజానాట్య మండలి, అఖిల భారత విద్యా

- సంఘం వంటి మేధావి విద్యార్థి సంస్థల్లో చురుకుగా ఉన్న కమ్యూనిస్టులు ఈ ఉద్యమాలు నడిపించారు.
- స్వాతంత్ర్య విభజన దినోత్సవం
  - దేశ వాయవ్య, తూర్పు ప్రాంతాల్లో ముస్లింలకు స్వతంత్ర రాష్ట్రాలు కోరుతూ 1940లో ముస్లిం లీగ్ తీర్మానం చేసింది.
  - 1920-30 మధ్య హిందూ-ముస్లింల మధ్య జరిగిన ఘర్షణల దృష్ట్యా ముస్లిం లీగ్ 1930 నుంచి తమను ప్రత్యేక జాతిగా ప్రకటించుకుంది.
  - 1937లో రాష్ట్రాలకు జరిగిన ఎన్నికల్లో తాము అల్ప సంఖ్యలో ఉన్నామని, ప్రజాస్వామ్య దేశంలో తమది ఎప్పటికీ ద్వితీయ స్థానమే అవుతుందని ముస్లిం లీగ్ భావించింది.
  - 1937లో ఉత్తరప్రదేశ్ లో కాంగ్రెస్-ముస్లిం లీగ్ కలిసి, ఉమ్మడి ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయాలన్న తమ కోరికను కాంగ్రెస్ తిరస్కరించడం కూడా ముస్లిం లీగ్ లో అభద్రతా భావానికి కారణమైంది.
  - 1930లో ముస్లిం ప్రజలను సమీకరించడంలో కాంగ్రెస్ విఫలం కావడం వల్ల కూడా ముస్లిం లీగ్ బలపడింది.
  - 1940లో కాంగ్రెస్ నాయకులు జైల్లో ఉన్నప్పుడు మరింత ప్రజా మద్దతు కూడగట్టుకోవడానికి ముస్లిం లీగ్ కృష్టి చేసింది.
  - 1945లో 2వ ప్రపంచ యుద్ధం జరిగిన తర్వాత భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చే

- విషయంపై బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం కాంగ్రెస్-ముస్లిం లీగ్ లతో సంప్రదింపులు మొదలు పెట్టింది. కానీ తానే ఏకైక ప్రతినిధి అని ముస్లిం లీగ్ చెప్పుకోవడంతో ఈ సంప్రదింపులు విఫలం అయ్యాయి. 1946లో రాష్ట్రాలకు ఎన్నికలు జరిగాయి.
- ఈ ఎన్నికల్లో సాధారణ నియోజకవర్గాల్లో కాంగ్రెస్ చాలా వరకు విజయాలు సాధించింది.
- ప్రత్యేక పాకిస్థాన్ కావాలని ముస్లిం లీగ్ పట్టుబట్టింది.
- క్యాబినెట్ మిషన్ ప్లాన్ విఫలం కావడంతో ముస్లిం లీగ్ పాకిస్థాన్ కోసం 1946, ఆగస్టు 16న "ప్రత్యేక కార్యచరణ దినం" ప్రకటించింది.
- కలకత్తాలోని హిందూ ముస్లింల మధ్య అల్లర్లు మొదలయ్యాయి.
- 1947లో వైస్రాయిగా నియమితుడైన లార్డ్ లూయీ మౌంట్ బాటన్ ముస్లిం లీగ్, కాంగ్రెస్ పార్టీల మధ్య విభేదాలను పరిష్కరించలేక భారతదేశాన్ని భారత్ - పాకిస్థాన్ లుగా విభజిస్తున్నట్లు ప్రకటించాడు.
- 1947, ఆగస్టు 14న పాకిస్థాన్ తన స్వాతంత్ర్య దినంగా జరుపుకోగా, 1947 ఆగస్టు 15న భారతదేశం స్వాతంత్ర్యం పొందింది.
- దేశ విభజన తర్వాత జరిగిన అల్లర్లలో లక్షలాది ప్రజలు చనిపోయారు.

ప్రాక్టీస్ బిట్స్

- తీవ్రీకాలపై వ్యాఖ్యానమైన విసుద్దిమగ్గ గ్రంథ కర్త?
  - అచార్య నాగార్జునుడు
  - బుద్ధపాలితుడు
  - సిద్ధ నాగార్జునుడు
  - బుద్ధ ఘోషుడు
- బుద్ధుడి పూర్వజన్మలైన బోధిసత్వుల గురించి తెలియజేసిన గ్రంథాలేవి?
  - అభిధమ్మపీఠకం
  - విసపీఠకం
  - జాతక కథలు
  - మిశ్రింద చన్డా
- బౌద్ధ సమావేశాలకు సంబంధించి కింది వాటిని జతపరచండి.

సమావేశం	సగరం	1	2	3	4
1. మొదటి బౌద్ధ సమావేశం	ఎ. రాజగృహం	1) 1-ఎ, 2-బి, 3-సి, 4-డి	2) 1-ఎ, 2-సి, 3-బి, 4-డి		
2. రెండో బౌద్ధ సమావేశం	బి. పాటలిపుత్రం	3) 1-ఎ, 2-సి, 3-డి, 4-బి			
3. మూడో బౌద్ధ సమావేశం	సి. వైశాలి	4) 1-డి, 2-బి, 3-సి, 4-ఎ			
4. నాలుగో బౌద్ధ సమావేశం	డి. కుందలవనం (కశ్మీర్)				
- కింది వాటిలో బుద్ధుడి జీవితంలో జరిగిన సంఘటనల చిహ్నాలకు సంబంధించిన సరైన జత కానిది గుర్తించండి.
  - జ్ఞానోదయం-బోధి వృక్షం
  - జననం- తామాపుష్పం
  - తొలి బోధన-ధర్మ చక్రం
  - మరణం- చైత్యం

బి. స్వస్థిక- పరిని వర్షాకాలంలో అరవై రోజుల్లో పండించడం
సి. కుసుదిన- అప్పు తీసుకున్న వ్యక్తి డి. శతమాన- బ్రాహ్మణులకు గౌరవంగా ఇచ్చే బంగారు కాసుక

1) ఎ, బి	2) ఎ, బి, సి, డి
3) ఎ, సి	4) ఎ, సి, డి
- బౌద్ధ మతానికి మూలమైన వేదాంత సూత్రాలు కింది ఏ గ్రంథంలో కనిపిస్తాయి?

సమాధానాలు			
1. 4	2. 3	3. 2	4. 4
5. 4	6. 4	7. 2	